

Calitatea vieții în Europa: Impactul crizei

Rezumat

Introducere

Sondajul european privind calitatea vieții (European Quality of Life Survey – EQLS) este un instrument consacrat pentru documentarea și analiza calității vieții în UE. Creat în 2003, EQLS examinează aspectele relevante pentru viețile cetățenilor europeni, precum ocuparea forței de muncă, venitul, educația, locuința, familia, sănătatea, echilibrul dintre viața profesională și viața personală, satisfacția vieții și calitatea percepută a societății. Analiza ia în considerare relația dintre măsurile subiective și obiective, dintre atitudinile și preferințele raportate, pe de o parte și resursele și condițiile de viață, pe de altă parte.

Cel de-al treilea sondaj efectuat în 2011 prezintă o imagine autentică a condițiilor de viață și a situației sociale din UE, permițând o comparare a experiențelor și condițiilor între statele membre. Schimbările economice și sociale profunde care au avut loc în Europa între cel de-al doilea EQLS din 2007 și cel de-al treilea EQLS s-au reflectat la rândul lor în acest ultim sondaj, ceea ce a permis Eurofound să evidențieze anumite indicații preliminare ale modificărilor principale în raportul general. EQLS nu contribuie doar la monitorizarea schimbărilor care au loc în societate, ci poate, de asemenea, să indice tendințele emergente și preocupările pentru viitor.

Contextul politicilor

Atunci când a prezentat strategia Europa 2020, președintele Barroso a subliniat că: „În ultimii doi ani, milioane de persoane și-au pierdut locul de muncă. Va trebui să suportăm încă mulți ani povara datoriei generate de criză, care a exercitat noi presiuni asupra coeziunii noastre sociale”. Criza financiară și economică a condus la deteriorarea condițiilor de viață și de muncă, având un impact negativ semnificativ asupra vieții de zi cu zi a unor cetățeni. Acesta este contextul în care instituțiile europene au dezvoltat noi politici și strategii pentru a menține și îmbunătăți calitatea vieții, inclusiv Comunicarea „Dincolo de PIB” a Comisiei Europene și a Comisiei Stiglitz-Sen-Fitoussi privind măsurarea performanței economice și a progresului social.

Principalele constatări

- Probabilitatea de a se fi confruntat cu consecințe financiare negative în ultimele 12 luni și de raporta mai multe dificultăți în asigurarea resurselor necesare este mai mare în rândul persoanelor cu venituri scăzute. Acest grup raportează, de asemenea, mai multe probleme în ceea ce privește echilibrul dintre viața profesională și viața privată, sănătatea și accesul la serviciile de asistență medicală.
- Șomajul – în special șomajul pe termen lung – are un impact uriaș asupra bunăstării subiective. Cel mai ridicat nivel de excludere socială se găsește în rândul persoanelor șomere pe termen lung.
- Femeile care lucrează pe bază de normă întreagă sunt mai susceptibile să raporteze probleme în legătură cu echilibrul dintre viața profesională și viața privată comparativ cu bărbații, acest aspect fiind accentuat în contextul în care forța de muncă este formată dintr-un număr din ce în ce mai mare de femei. De asemenea, femeile tind să fie mai puțin mulțumite decât bărbații de unele servicii publice, în special îngrijirea pe termen lung și serviciile de asistență medicală.
- Țările care raportează o mai bună calitate a vieții sunt cele din nordul și vestul UE, în timp ce cele care exprimă mai multe dezavantaje sunt în principal în sudul și estul Europei.
- Mai puțin de 30% dintre persoanele din Grecia, Slovacia și Portugalia și 80% dintre persoanele din Danemarca și Suedia și-au exprimat optimismul cu privire la viitor.
- Nivelurile satisfacției în legătură cu situația personală rămân relativ ridicate în toate statele membre – mai ridicate decât satisfacția în ceea ce privește calitatea societății sau mediul local.

- Mai mult de unul din trei respondenți au afirmat că situația lor financiară este mai precară decât în urmă cu 12 luni – în special persoanele cu venituri scăzute și cele din grupa de vârstă 50 - 64 de ani.
- Cele mai vulnerabile grupuri – cuartila cu veniturile cele mai scăzute, șomerii, persoanele în vârstă din Europa Centrală și de Est – au manifestat cea mai mare scădere a bunăstării subiective în intervalul dintre sondaje.
- Familia continuă să aibă un rol important în toate țările ca bază a contactelor sociale și sursă principală de sprijin pentru satisfacerea nevoilor zilnice sau urgente. Implicarea în munca neremunerată, în special îngrijirea copiilor și a persoanelor în vârstă, continuă să se afle la un nivel ridicat.
- Există o scădere a încrederii în instituțiile publice, în special în guverne și parlamente la nivel național. Această scădere este deosebit de evidentă în țările care au fost cel mai sever afectate de criza economică.

Indicii pentru elaborarea politicilor

- Satisfacția vieții este asociată cu venitul, dar în mare măsură și cu sănătatea precară. Trebuie să se acorde atenție atât inegalităților în ceea ce privește sănătatea în general, dar în special sănătății precare a persoanelor în vârstă din Europa Centrală și de Est.
- Impactul crizei asupra satisfacției vieții poate să nu fie imediat evident, însă scăderea sentimentului de fericire și optimism este deja vizibilă. Este necesar să se prevină reducerea accentuată a încrederii publice – iar mijloacele de comunicare în masă și guvernele au în egală măsură un rol în acest sens.
- Deși atenția factorilor de decizie ar trebui să se concentreze în principal pe grupurile vulnerabile, ar trebui să se ia în considerare și situația persoanelor care la prima vedere par avantajate, dar care în realitate se confruntă cu probleme legate de încadrarea în muncă, datorii, nesiguranța în legătură cu locuința și accesul la servicii.
- Persoanele raportează dificultăți din ce în ce mai mari în ceea ce privește obținerea unui echilibru între viața profesională și viața de familie și este necesar să fie recunoscuți lucrătorii – în general femeii – care au în sarcină responsabilitatea îngrijirii unor persoane în vârstă.
- Situația dezavantajată a persoanelor care nu sunt încadrate în muncă este gravă, iar impactul negativ al șomajului crește odată cu durata acestuia – aspect reflectat în satisfacția redusă a vieții, excluderea socială mai mare și încrederea scăzută în alte persoane.
- Există o percepție din ce în ce mai pregnantă a rupturii dintre grupurile rasiale și etnice și o proporție din ce în ce mai mare de persoane identifică tensiuni între cei bogați și cei săraci. Aceste tensiuni sociale sunt în mod special evidente în rândul persoanelor cele mai dezavantajate, iar riscurile la adresa coeziunii sociale ar trebui să fie recunoscute.
- Măsurile adoptate pentru abordarea excluderii sociale nu ar trebui să se concentreze doar asupra pieței forței de muncă sau a îmbunătățirii veniturilor; persoanele care sunt implicate în asociații și care desfășoară activități voluntare, de exemplu, se simt mai puțin excluse.
- Deși calitatea locuinței pare să se fi îmbunătățit pentru numeroase persoane, securitatea percepută a locuinței a scăzut, în special în rândul persoanelor care au un credit ipotecar, iar acest aspect a putut fi observat în toate grupele de vârstă. Sunt necesare măsuri pentru creșterea securității locuinței și pentru prevenirea dificultăților economice.
- Din ce în ce mai multe nașteri au loc în afara instituției căsătoriei, iar gospodăriile cu părinți singuri par a fi dezavantajate în cele mai multe domenii ale calității vieții. Este important să se abordeze nu doar situația veniturilor acestor gospodării, ci și integrarea acestora din punct de vedere social și al ocupării forței de muncă.

Metodologia

Activitățile desfășurate pe teren pentru cel de-al treilea Sondaj privind calitatea vieții (EQLS) în cele 27 de state membre au avut loc din septembrie 2011 până în februarie 2012, majoritatea interviurilor fiind finalizate în ultimul trimestru al anului 2011. Acest sondaj a vizat persoanele cu vârste peste 18 ani, rezidenți în UE de cel puțin șase luni. Doar respondenții selectați au fost intervievați față în față, la domiciliul acestora – în special cu privire la propria situație dar și, în unele cazuri (de exemplu, venituri, cazare), cu privire la gospodăriile lor. În funcție de dimensiunea populației, au fost efectuate între 1 000 și 3 000 de interviuri în fiecare stat membru.

Au fost desfășurate activități de teren pentru alte șapte state candidate sau în stadiu de preaderare (Croatia, Islanda, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Muntenegru, Kosovo, Serbia și Turcia) în perioada mai-iulie 2012, iar rezultatele vor fi făcute publice ulterior.

Informații suplimentare

Raportul *Calitatea vieții în Europa: Impactul crizei* este disponibil la adresa <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1264.htm>

Pentru mai multe informații, o puteți contacta pe Teresa Renahan, administrator informații cercetare la adresa ter@eurofound.europa.eu